CURRENT CHALLENGES IN QUALITY EDUCATION: FROM THE STUDENTS' POINT OF VIEW

Milica Denkovska
Faculty of Philology, Goce Delchev University – Shtip, North Macedonia
milica.denkovska@gmail.com
Anita Dimitrijovska Jankulovska
MIT University – Skopje, North Macedonia, adimitrijovska@gmail.com
Nevena Ristova
Stopanska banka AD – Skopje, North Macedonia, nristova@gmail.com

Abstract: A high-quality education is the key to individual opportunities. It makes people more open to changing behavior and is at the same time the basis for innovation and a condition for the sustainable development of the Earth. Education is a human right – it enables people to improve their political, social, cultural, and economic situation. Every child has the right to education; every person has the right to have his or her basic learning needs met – for a lifetime.

However, every day we encounter predictable and unpredictable obstacles in the implementation of quality teaching. Classes in schools, training institutions and universities could not be maintained as usual during the pandemic. The victims of this are children, young people, trainees, and students who also have to struggle with psychosocial stress.

However, the thesis we are dealing with refers to the quality in higher education from a general point of view, independent of the challenges currently encountered by higher education institutions.

We carried out research regarding the quality of teaching at several universities in North Macedonia, with the emphasis being on the consequences of online teaching during the pandemic, as well as on the way universities are dealing with the negative consequences of the lack of readiness of educational institutions and the unpreparedness of the teaching staff for distance learning. Our goal in this paper is to present current problems and potential solutions that would contribute to overcoming gaps in the education of university students and establishing quality higher education.

Keywords: education, universities, students, distant learning, negative effects

АКТУЕЛНИТЕ ПРЕДИЗВИЦИ НА КВАЛИТЕТНОТО ОБРАЗОВАНИЕ: ОД ГЛЕДНА ТОЧКА НА СТУДЕНТИТЕ

Милица Денковска
Филолошки факултет, Универзитет Гоце Делчев – Штип, milica.denkovska@gmail.com
Анита Димитријовска Јанкуловска
МИТ Универзитет – Скопје, adimitrijovska@gmail.com
Невена Ристова
Стопанска банка АД – Скопје, nristova@gmail.com

Резиме: Високо-квалитетното образование е клучот за индивидуалните можности. Тоа ги прави луѓето поотворени за промена на однесувањето и во исто време е основа за иновации и услов за одржлив развој на земјата. Образованието е човеково право – тоа им овозможува на луѓето да ја подобрат својата политичка, социјална, културна и економска ситуација. Секое дете има право на образование; секој човек има право да му се задоволат основните потреби за учење – доживотно.

Сепак, секојдневно наидуваме на предвидливи и непредвидливи пречки во реализацијата на квалитетната настава. Наставата во училиштата, институциите за обука и универзитетите не можеше да се одржува според вообичаените воспоставени стандарди за време на пандемијата. Жртви на оваа ситуација беа децата, младите луѓе, специјализантите и студентите кои истовремено мораа да се борат и со психо-социјалниот стрес.

Сепак, тезата со која се занимаваме се однесува на квалитетот во високото образование од генерална гледна точка, независно од предизвиците на кои тековно наидуваат високообразовните институции.

Спроведовме истражување кое се однесува на квалитетот на наставата на неколку универзитети во Северна Македонија, со акцент на последиците од онлајн наставата за време на пандемијата, како и на начинот на кој универзитетите се справуваат со негативните последици од недоволната подготвеност на образовните институции и неподготвеноста на наставниот кадар за учење на далечина. Нашата цел во овој труд е да ги претставиме актуелните проблеми и потенцијалните решенија кои би придонеле за надминување на празнините во образованието на студентите и воспоставување квалитетно високо образование.
Клучни зборови: образование, универзитети, студенти, далечинско учење, негативни ефекти

1. ВОВЕД

Не се разговара доволно за квалитетот на високото образование во Македонија, особено не помеѓу припадниците на академската заедница. Според Ацески, доминира впечатокот кој произлегува од помирувачкиот став дека во високото образование нема задоволителен квалитет, односно дека тој е толку низок што ја демотивира секоја расправа, особено од оние кои директно се инволвирани во образовниот процес (Ацески, 2016). Овој став звучи можеби радикално, но не е далеку од вистината. Самиот факт дека ниту еден од македонските универзитети не се наоѓа на листата на првите 1000 универзитети на Шангајската листа доволно кажува.

Општо незадоволство постои не само помеѓу студентите, туку и особено помеѓу дипломците и магистрантите кои, и покрај вложениот напор и средства, не успеале да ги реализираат своите достигнувања на пазарот на трудот. Зошто тогаш воопшто студентите се запишуваат на факултет?

2. НА РАБОТОДАВАЧИТЕ ИМ ТРЕБААТ ВЕШТИНИ, А НЕ САМО ЗНАЕЊЕ ИЛИ ТИТУЛИ

На оваа тема веќе имаме бројни расправи и публикации. На пример, Центарот за истражување и креирање политики во 2009 година објави публикација изготвена со помош на „The German Marshall fund of the United States (The Balkan Trust for Democracy)“ во која акцентот е на поврзувањето на високото образование и пазарот на трудот.

Причината број еден поради која студентите инвестираат толку многу време и пари во високо образование е да добијат добра работа, при што две третини од нив гледаат на „финансиската стабилност“ како примарна цел. А сепак, и покрај рекордно ниската невработеност, недоволната вработеност е исклучително честа појава, при што дури 40% од дипломираните студенти работат на работни места за кои всушност не се потребни нивните квалификации (според Harward Business Review). Исто така, малку е веројатно дека студентите го ценат вистинскиот процес на учење - или апсорпција на знаењето - колку и вистинската диплома што ја добиваат на крајот.

Факт е и дека студентите имаат нереални очекувања (разбирливо) за универзитетите. Без разлика на нивното глобално рангирање, сите универзитети се продаваат себеси како мотор на раст, вработливост и успех, а високото образование сè уште е ветување за надградба на нечиј талент. Разбирливо, ова создава високи очекувања, но едноставно не е изводливо целосно да се исполни. Не секој може да биде лидер, извршен директор, менаџер или исклучително квалификуван работник. Со која било објективна мерка, изминавме долг пат во изминатите 100 години, преминувајќи од монотони „фабрички ленти“ и рутински работни места кон флексибилни и значајни кариери и „старт-ап-и“. Но, да не заборавиме дека едноставно не е можно секому да му се даде работа од соништата. Ако нашите аспирации за кариера ги надминат достапните можности, а нашите таленти кои самите ги сме си ги процениле ги надминуваат нашите вистински таленти, ние сигурно сме предодредени да се чувствуваме мизерно на работното место.

3. ИСТРАЖУВАЊЕ НАМЕСТО ПОДУЧУВАЊЕ

Квалитетот на универзитетите, барем како што се оценува според табелите за извонредност во истражувањето, претежно се заснова на истражување наместо на настава. Во многу врвни институции, фактичката настава (реалното подучување на студенти) може да се гледа како одвлекување на вниманието од објавување и добивање грантови за истражување. Врвни професори се привлекуваат на образовните институции не само со повисоки плати, туку и со поголема слобода и помал наставен товар. За возврат, тие ќе објавуваат плодно истражување и ќе донесат приход од грантови додека ги користат дипломираните студенти да ја вршат својата настава наместо нив. А списанијата во кои тие го објавуваат тоа истражување се потпираат на сомнителен бизнис модел - тие се во сопственост на профитабилни издавачки империи кои остваруваат милијарди приходи. Односно: според Законот за образование на Република Северна Македонија, еден наставник, за да напредува во наставно звање, треба да има објавено X трудови во X списанија индексирани во X бази. На кој начин ова ги докажува неговите способности и квалификации како

експерт во полето кој е квалификуван да ја пренесе својата експертиза на студентите (што секако е и неговата примарна функција во високо-образовната машинерија)?

4. ВЛИЈАНИЕТО НА ПАНДЕМИЈАТА КОВИД-19 ВРЗ ДАЛЕЧИНСКОТО УЧЕЊЕТО ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Избувнувањето на пандемијата Ковид-19 значително го наруши високото образование со принудување на транзицијата кон онлајн учење, што стана задолжителен наставен процес за време на таканаречениот „локдаун“. И покрај тоа што образовниот процес забележа нарушувања на сите нивоа на образование, т.е. основно, средно и високо, како и во образованието за возрасни и доживотното образование, студентите од високото образование се покажаа како една од најпогодените групи, пред сè поради мерките за социјално дистанцирање (Aristovnik et al., 2023). Предизвиците значеа дека високообразовните институции беа принудени да понудат образование што се потпира на различни информатички и комуникациски технологии (ИКТ) и се обидоа да обезбедат образование споредливо по квалитет со традиционалните учење, истакнувајќи дека квалитетот на испораката на учење преку интернет има важни импликации за задоволството на учениците и перформансите на учениците. Пандемијата Ковид-19 на крајот стана попредвидлива и податлива, дозволувајќи им на високообразовните институции постепено да се префрлат на традиционалните пристапи за учење. Иако епидемиолошката ситуација се подобри со текот на времето, онлајн учењето станува сè попопуларно бидејќи обезбедува нови можности за учење, особено кога се комбинира со традиционалното учење.

Преминот кон онлајн учење беше направен без соодветно разгледување дали студиските материјали и наставните методи се соодветни за овој начин на испорака на високото образование. Ова беше ад хок промена во ситуација на голема неизвесност и за наставниците и за учениците. Транзицијата кон онлајн учење, исто така, ги извади на површина празнините во подготвеноста на давателите на високо образование и нивниот недостаток на ИКТ инфраструктура, што резултира со нееднаков пристап до квалитетно образование за сите, особено за студентите од руралните области и регионите со послаб социо-економски развој. Овде е важно да се забележи дека брзото префрлање кон средина за онлајн учење во итни околности не треба да се меша со правилно планирано онлајн образование опремено со соодветна инфраструктура што овозможува и поддржува педагошка работа и студирање во онлајн средина.

5. ШТО МИСЛАТ СТУДЕНТИТЕ

Извршивме истражување во однос на мислењето на студентите за квалитетот на наставата на два државни универзитети (Св. Кирил и Матодиј – Скопје и Гоце Делчев – Штип) и еден приватен универзитет (МИТ Универзитет – Скопје)[1] во Северна Македонија. Нашите резултати покажаа дека, сепак, на прашањето „Колку сте задоволни од наставата на вашиот факултет“ (прашање 1), дури 58,3% од испитаниците одговорија со „задоволен“. Сепак, само 16,7 % беа „многу задоволни“, а 25% не се задоволни од наставата.

На прашањето „Дали забележавте разлика во квалитетот на наставата за време на онлајн наставата за време на пандемијата Ковид-19, ги добивме следниве резултати:

График 1 (прашање 2: How satisfied are you with the quality of teaching at your faculty?)

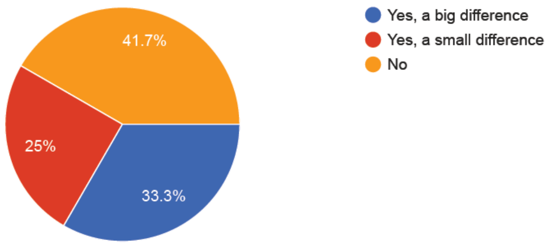

Извор: анкета на авторите

[1] Истражувањето е извшено на Филолошките факултети (на државните универзитети), односно кај студентите кои изучуваат странски јазици (на приватниот универзитет)

Дури 91,7% од испитаниците сметаат дека постојат предности од онлајн наставата (ниту еден испитаник не смета дека нема бенефиции од наставата преку интернет):

График 2 (прашање 3: Have there been some benefits of online teaching for you?)

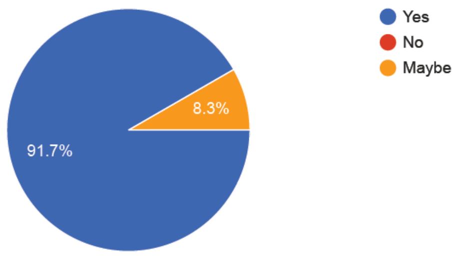

Извор: анкета на авторите

На прашањето „Дали чувствувате некакви празнини или негативни ефекти во однос на вашето стекнато знаење од периодот на онлајн наставата?“ испитаниците одговориле:

График 3 (прашање 4: Do you feel any gaps or negative effects regarding your gained knowledge from the online teaching period?)

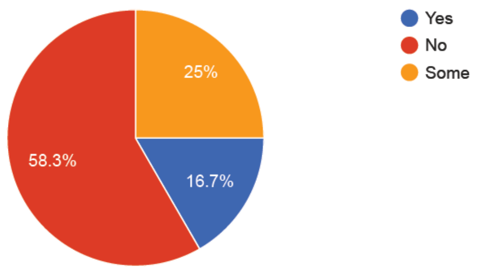

Извор: анкета на авторите

Дали студентите повторно би избрале онлајн настава, се изјасниле:

График 4 (прашање 5: Would you choose online classes again?)

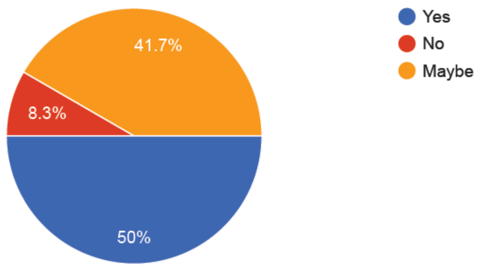

Извор: анкета на авторите

На шестото прашање, „Што би промениле во досегашната настава (метод, стил, наставни средства, наставна програма...) што би придонело за зголемување на квалитетот на вашиот факултет“, би ги извоиле следниве одговори, со кои би го отсликале мислењето на студентите за актуелната состојба на системот во високото образование, истакнувајќи го значењето на наставникот во образовниот процес:

- Everything depends on the teacher and their style methods, not every class is the same. - (Сè зависи од наставникот и неговите методи, не секој час е ист), односно
- Teachers should be more prepared and more up-to-date with knowledge. Most of them, with a few exceptions, look like they don't care and do the bare minimum. - (Наставниците треба да бидат поподготвени и поажурни со знаењето. Повеќето од нив, со неколку исклучоци, изгледаат како да не им е грижа и вложуваат минимален труд).

6. ЗАКЛУЧОК

Накратко, има многу што треба да размислиме за сегашниот модел на високо образование. Очигледно, онлајн наставата има извонредни придобивки, особено доколку се комбинира со наставата „лице в лице“. Дигитализацијата во образованието треба да се развива и оди паралелно со дигитализацијата во општеството, пропратена во таа насока со поддршката на наставниот кадар и образовните институции.

Факт е дека иднината им припаѓа на компаниите и поединците кои на образованието му пристапуваат паралелно со работата, со континуирани циклуси на учење. Успехот во иднина нема да биде дефиниран со диплома, туку од потенцијалот и способноста за учење, примена и прилагодување.

Работата на наставниците во високото образование е да им помогне на студентите да ги постигнат овие цели. Работата на државата е да им овозможи на наставниците овие цели да ги спроведат. Со сите можни средства кои им стојат на располагање.

ЛИТЕРАТУРА

Ацески, И. (2016). Универзитетот на распаќе. Мар СаЖ – Скопје.

Aceski, I. (https://www.scribd.com/document/460288978/Kako-Do-Kvalitetno-Visoko-Obrazovanie). Accessed on 18.3.2024.

Aristovnik, A., Karampelas, K., Umek, L., & Ravšelj, D. (2023) Impact of the COVID-19 pandemic on online learning in higher education: a bibliometric analysis. Front. Educ. 8:1225834. doi: 10.3389/feduc.2023.1225834

Chamorro-Premuzic, T., & Frankiewicz, B. (2019). 6 Reasons Why Higher Education Needs to Be Disrupted. Harvard Business Review Home. https://hbr.org/2019/11/6-reasons-why-higher-education-needs-to-be-disrupted

Државен завод за статистика. (3.7.2023). Образование и наука. Запишани студенти на високите стручни школи и факултетите во Република Северна Македонија во академската 2022/2023 година (прв циклус на студии). https://www.stat.gov.mk/PrikaziSoopstenie.aspx?rbrtxt=29

Како до поквалитетно високо образование? (2009). Центар за истражување и креирање политики. ISBN 978-9989-2825-5-3

Meier, V., & Schiopu, I. C. (2015). Why Academic Quality in Higher Education Declines. Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich. http://hdl.handle.net/10419/123123

Radó, P., Munkácsy, B., Scharle, Á., & Kende, A. (2021). Adapting to Future Challenges to Education. https://cps.ceu.edu/sites/cps.ceu.edu/files/attachment/publication/3321/cps-book-adapting-future-challenges-education-2021.pdf

Ulukol, B. (2022). Online Education and Effects During Covid-19 Pandemic. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(1), 534-545. https://doi.org/10.18662/brain/13.1/298

ЗАКОН ЗА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ. (2018). Службен весник на РМ, бр. 82 од 8.5.2018 година. https://mon.gov.mk/stored/document/Zakon%20za%20visokoto%20obrazovanie%20NOV.pdf